

Становище

за дисертационния труд на Евангелос Кумпарудис
„Медицината в постконсуматорското общество. Философски преглед.“,
представен за присъждане на образователната и научна степен „Доктор“ по
професионално направление 2.3. Философия
Член на НЖ: доц. д-р Асен И. Димитров
Институт по философия и социология – БАН

Докторската дисертация на Евангелос Кумпарудис е разработена под научното ръководство на проф. д-р Александър Гънгов в рамките на програмата по философия с преподаване на английски език на Философския факултет на СУ „Св. Климент Охридски“.

Заявената обща цел на дисертацията е да посочи от философска гледна точка някои аспекти на медицинските практики, свързани със спектъра на биологичните и социалните науки, в „пост-консуматорското общество“. В дисертацията са очертани няколко сюжетни линии; тук мога да проследя предимно тази, следваща връзката между социална еволюция, социална структура, превърнати идеологически форми, технологични иновации, медицински практики и личностно развитие.

В **първа глава** („Пост-консуматурство“) се предлага общ преглед на прехода от общество на производителите към общество на потребителите с някои характеристики на консуматорството, както се подхожда главно откъм Жан-Франсоа Лиотар, Жан Бодриар и Зигмунт Бауман, след което се преминава към пост-консуматорското общество, както то е определено от Александър Гънгов.

Гънгов се фокусира върху Марковия термин за „превърнатите форми“. Това са форми на отчуждение на човешките отношения, превърнати във фетиш. Най-често срещаните са стойността на стоката и капиталът. Впоследствие Гънгов ги конвертира в „абстрактни статистически единици“, които могат да бъдат използвани като участници в различни форми на социални трансформации, като масовата приватизация, политическите избори или финансовите кризи. За да пренесем категорията „абстрактни статистически единици“ в собствената тематика на дисертацията, като при това я актуализираме, следва просто да се вслушаме в ежечасните медийни доклади за поредните поражения, национални и глобални, нанесени от ковид-кризата.

Във втората глава („Етика, значение и смисъл в пост-консуматорското общество“) дисертантът преминава към произвеждането на смисли и значения в пост-консуматорското общество, като негова отправна рамка е съпоставката на решенията, предложени от Ханс-Георг Гадамер и Емануел Левинас. Това се прави в добра логическа последователност с предходната глава, като се разкриват методите, чрез

които манипулацията или дезинформацията се разпространяват от елитите, за да наложат своето господство над статистическите единици. В частност такъв метод е превърнатата форма на „скритата интерсубективност“, налагаща господството на центъра над периферията.

В **третата глава** („Автопортрет в невронно огледало“) дисертантът се обръща към компютационната неврология, като цялостен опит да се опише човешката мозъчна функция чрез невронни мрежи. Огледалната невронна активност е „основен механизъм в основата на опитното разбиране на действията на другите“, както и техните емоции, а също така участва в процеса на обучение; по този начин връзката, от просто субективна, както е в изчислителната неврология, се превръща в интерсубективна, а също и интенционална, когато се отваряме към света и другите.

В **четвъртата глава** („Обективно и субективно медицинско разсъждение: философски преглед“), с цел обогатяване на дебата по въпроса дали философията на медицината може да бъде отделна област, следвайки анализа на Томас Кун, се изследва как философията на медицината (и самата медицина) създава пъзели, проблеми и парадигми.

Сравняват се двете форми на медицински разсъждения, обективни и човешки. Първата се отнася до доминиращата биомедицина, чиято основна материя е веществото; следователно тя е свързана с материализма или физикализма и има като метафизична предпоставка редукционизма. За втората, метафизичната основа са холизмът, емерджентността или дуализмът.

Модели на обективни медицински разсъждения, базирани на Байесов анализ, се използват, когато трябва да се предскаже бъдещо събитие. При анализ на Байес изследователите изчисляват предварително разпределение за интересувашото ги събитие, за да анализират набор от данни.

От моделите на субективното мислене са предложени моделите на Ерик Касел, който твърди, че в медицинската практика субективността изглежда по-разпространена от обективността. Друг модел на субективно мислене, представен от дисертанта е инфомедицинският. Описан е и наративният модел, при който пациентът разгръща личния си опит под формата на разказване на истории.

В **петата глава** е подчертана ролята на „Големите данни“, генерирани в биологичните науки в областта на здравето. Изследва се как това променя медицинския подход и допринася за прецизната медицина и интегративната биология.

Тъй като неясната емпиричност на „Големите данни“ се основава на хипотези, това налага да се преразгледа дали разсъжденията могат да бъдат управлявани от данните. За целта се прилагат хипотетико-дедуктивни медицински разсъждения, при които хипотезата се формулира и след това проверява или отхвърля чрез експерименти. Тук

авторът се спира на класическите хипотетико-дедуктивни разсъждения в сравнение с интерпретацията на Гънгов за метода на абдукцията и неговата безопасност за пациентите, както и на значението на логиката в медицинската помощ.

Последната **шеста глава** („Информационно общество и нова форма на въплъщение“) има за цел да представи различните промени в човешкото въплъщаващо преживяване, оформени от новите информационни, виртуални и роботизирани технологии, както и техните политически и морални ефекти. Изложението интегрира и нови концепции в подхода към телесната трансформация, медицината и сексуалността, силно свързани помежду си с горните факти. Анализът е структуриран в шест различни категории въплъщение: тела, телесно управление, трансформиращи тела, виртуални тела, медицински тела, сексуални тела и трансчовешки тела.

В заключение, информационните технологии и напредъкът в медицината и биотехнологиите се разглеждат и като шанс да се надхвърлят границите на нашата човечност, да се победи смъртта и да се даде съвсем различна перспектива за човешката еволюция, познание и въплъщение, като това се формира от различни теории на трансхуманизъм. Авторът се фокусира върху антропологичните аспекти на трансхуманизма, главно тези на Анди Кларк, който преразглежда протезирането, когато става въпрос за тялото, а също и за нашите когнитивни системи, от еволюционна гледна точка, в която хората вече включват инструментите, които те са се научили да използват през еволюцията. След това се разглежда как новите технологии, главно тези, които са съсредоточени в биомедицината и биотехнологиите, могат да бъдат използвани не само за общо благосъстояние или добър живот, но и като шанс за триумф срещу смъртта, поставяйки човека като почти безсмъртно същество.

Направих този преглед на съдържанието на дисертацията, за да се види първо, че това е едно представително, но и едно твърде необичайно изследване. Обичайното е авторът да се фокусира на твърде тясна тема или аспект да речем на философията на медицината. Докторантските дисертации, образно казано, прилагат „микроскопски“ анализ спрямо някакъв по-малко познат фрагмент от реалността, докато тук изследването има преди всичко цялостен, глобален, да го наречем „телескопичен“ поглед; то цели очертаването на цялостната картина, с всичките нейни мъглявини, стандартни и сингулярни структури, обекти и процеси. С оглед на казаното дотук е ясно, че принципно приемам изложената информация, тези и оригинални приносни моменти. Още когато поех отговорността да подготвя становище за дисертацията бях наясно, че подходът на Евангелос Кумпарудис е противоположният на моя – аз обичам да превръщам сложните неща в прости, докато дисертантът е направил точно обратното. Но и двете посоки са еднакво необходими в научното и философското изследване; именно поради почти енциклопедичния подход на автора, ние виждаме каква вселена от знания, технологии и ценности се крие зад наглед една елементарна медицинска диагноза, интервенция или рецепта. В добавка ще отбележа, че стилът на

дисертанта е сложен, но индивидуализиран и прозрачен, стига, разбира се читателят да е готов да отдели за целта заслужаващите това усилия. Английският е също безупречен, което е атестация не само за докторанта, но и за качеството – научно-теоретично и чисто филологично на програмата по философия с преподаване на английски език на Философския факултет на СУ „Св. Климент Охридски”.

Заключение:

Като имам предвид избраната комплексна тема и нейната сполучлива разработка на високо теоретично и стилистично ниво, ще гласувам убедено за присъждане на образователната и научна степен “Доктор” на Евангелос Кумпарудис.

11.04. 2021 г., София

Подпис:

(Асен Димитров)